

Nevarna stvar in nevarna dejavnost s sodno prakso

Avtor:

mag. Boštjan J. Turk

V obligacijskem pravu, natančneje v odškodninskem pravu, poznamo obliko odškodninske odgovornosti, ki je z vidika laika nekoliko nenavadna. Temeljno načelo pri odškodninski odgovornosti je namreč, da lahko odgovarja le nekdo, ki mu je možno pripisati vsaj minimalno intenziteto krivde (denimo lažjo malomarnost), v odsotnosti tega elementa pa ne moremo govoriti o odškodninski odgovornosti.

Vendar pa sta predvsem hiter gospodarski in tehnološki razvoj poskrbela za to, da je bilo treba poiskati ustrezno pravno pokritje za nekatere primere, pri katerih je nastala velika škoda, a pri tem ni bilo izkazano, da je bil zanjo odgovoren človeški faktor. To so bili primeri nesreč v velikih tovarnah, na gradbiščih, v izjemnih okoliščinah, pri katerih ni bilo mogoče govoriti o vzročno-posledični povezavi med krivdnim ravnanjem določene osebe in škodljivo posledico.

Za take primere je odškodninsko pravo vzpostavilo institut **odgovornosti za škodo od nevarne stvari ali nevarne dejavnosti oziroma institut objektivne odškodninske odgovornosti**.

Pri njem gre za to, da se šteje, da škoda, nastala v zvezi z nevarno stvarjo oziroma nevarno dejavnostjo, izvira iz te stvari oziroma te dejavnosti, razen če se dokaže, da ta ni bila vzrok. Gre torej za domnevo vzročnosti, pri kateri se šteje, da zanjo odgovarja njen imetnik, za škodo od nevarne dejavnosti pa tisti, ki se z njo ukvarja. Bistvo pri objektivni odškodninski odgovornosti je torej, da nam ni treba iskati krivdnega elementa, ampak iščemo vzročno-posledično povezavo med nevarno stvarjo oziroma nevarno dejavnostjo ter nastalo škodo.

Poudariti je treba tudi to, da v primeru, če je bila imetniku na protipraven način odvzeta nevarna stvar, tedaj za škodo, ki iz nje izvira, ne odgovarja on, temveč tisti, ki mu je nevarno stvar vzel, razen če imetnik ni za to odgovoren, prav tako pa namesto imetnika stvari odgovarja, enako kot on, tisti, ki mu je imetnik zaupal stvar v uporabo, ali

tisti, ki je sicer dolžan stvar nadzorovati, ni pa pri njem na delu. To pomeni, da v primerih, ko da denimo lastnik mizarske delavnice le-to v najem neki drugi osebi oziroma podjetju in se v mizarski delavnici pripeti škoda, ki jo lahko pripišemo nevarni stvari, bo za tako škodo odgovarjal najemnik in ne imetnik (oziroma lastnik) mizarske delavnice.

Vendar pa lahko poleg najemnika odgovarja tudi imetnik stvari, če je škoda posledica kakšne skrite napake ali skrite lastnosti stvari, na katero ga imetnik ni opozoril. V tem primeru ima odgovorna oseba, ki je oškodovancu plačala odškodnino, pravico zahtevati njen celoten znesek od imetnika.

Prav tako kaže poudariti, da imetnik, ki je nevarno stvar zaupal osebi, **ki ni bila usposobljena ali upravičena z njo** ravnati, odgovarja za škodo, ki nastane od nje.

OPROSTITEV ODŠKODNINSKE ODGOVORNOSTI

Imetnik je prost odgovornosti, če dokaže, da je mogoče škodo pripisati višji sili, če mu torej uspe dokazati, da ta izvira iz kakšnega vzroka, ki je bil izven stvari in njegovega učinka ni bilo mogoče pričakovati, se mu izogniti ali ga odvrniti.

Prav tako je imetnik stvari prost odgovornosti tudi, če dokaže, da je škoda nastala izključno zaradi dejanja oškodovanca ali koga tretjega, ki ga ni mogel pričakovati in se njegovim posledicam ne izogniti ali jih odstraniti. Če pa je k nastanku škode prispeval **tudi oškodovanec**, je imetnik deloma prost odgovornosti. Če je k nastanku škode prispeval kdo tretji, pa odgovarjata zanjo oškodovancu solidarno z imetnikom stvari.

SODNA PRAKSA

Sodna praksa je polna zanimivih primerov v zvezi z objektivno odškodninsko odgovornostjo. Zelo zanimivo sodbo glede definicije objektivne odškodninske odgovornosti je 26. maja 2015 izdalo Višje sodišče v Ljubljani v zadevi VSL sodba II Cp 744/2015. Zapisalo je, da je objektivna odgovornost predvidena le za tiste nevarne stvari ali dejavnosti, iz katerih izvira večja škodna nevarnost za okolico (2. odstavek 131. člena OZ). Da bi bila neka stvar ali dejavnost nevarna, pa naj bi imela dve lastnosti: **statistično večjo možnost nastanka škode kot običajno ter to, da potencialno grozeča škoda ne bo majhna**. Sodišče je izrecno izreklo, da je po našem pravu objektivna odgovornost izjema. Prav tako je poudarilo, da v primeru, če iz same dejavnosti ne izhaja nevarnost, ki presega običajno raven, dejavnost pa postane nevarna

še zaradi določenih okoliščin, je povzročitev teh okoliščin večinoma možno pripisati ravnanju (vključno z opustitvami) določenih oseb.

Podobna, a obrnjena situacija je, kjer stvar ali dejavnost **sama po sebi je nevarna**, vendar se jo da nevtralizirati z ustrezno pazljivostjo. Tudi to ne spada k pravnemu standardu nevarne stvari ali dejavnosti, iz katere bi izhajala objektivna odgovornost.

Objektivna odgovornost je torej pridržana za obravnavanje tistih dejavnosti, **iz katerih kljub ustrezni pazljivosti izhajajo nadpovprečni riziki za varnost ljudi in premoženja**.

Zanimivo sodbo glede definicije nevarne stvari je podalo Višje sodišče v Ljubljani dne 21. 11. 2012 v zadevi VSL sodba II Cp 240/2012. Izreklo je, da izoliran električni kabel pod nizko napetostjo (še) ni nevarna stvar. Električna napeljava je namreč v konkretnem primeru postala nevarna zaradi **malomarne opustitve varnostnih predpisov**. Dejavnost ne postane nevarna že zgolj zato, ker je zaradi očitne opustitve varnostnih predpisov oškodovancu nastala škoda.

Okoliščina, da oškodovanec ni bil seznanjen, da je električna napetost v vodnikih v napravi, pa še ne pomeni, da je bilo delo oškodovanca nevarno in da zato obstaja objektivna odgovornost imetnika nevarne stvari.

Da je treba obstoj objektivne odgovornosti interpretirati restriktivno (ozko), je potrdilo isto sodišče v zadevi VSL Sodba I Cp 363/2013 dne 3. aprila 2013. Izreklo je namreč, da ob ugotovitvi, da se je oškodovanec poškodoval, ker je posegel v stroj, ko je ta deloval, ni mogoče ugotoviti o objektivni odškodninski odgovornosti. Če bi, preden je na stroj splezal, v celoti stroj izklopil, do poškodbe ne bi prišlo.

Delo na predmetnem stroju bi torej predstavljalo nevarno dejavnost le v primeru, če stroja **kljub zelo veliki skrbnosti**, ne bi bilo mogoče vedno imeti pod nadzorom, kar pa v tej zadevi ni bil primer.

Zanimivo sodbo glede nevarne stvari je izreklo tudi Višje delovno in socialno sodišče v zadevi VDSS Sodba in sklep PdP 900/2010 dne 27. 12. 2010. V tem primeru se je oškodovanec pri opravljanju dela na službeni kosilnici porezal po prstih na roki. Sodišče je izreklo, da je v tem primeru delodajalec objektivno odgovoren za škodo, nastalo pri delu, in sicer zato, ker montaža nabrušenih nožev na kosilnico predstavlja nevarno opravilo in ker nabrušeni noži že sami po sebi predstavljajo nevarno stvar, **pri čemer pa je poudarilo, da je v takih primerih možnost poškodbe še toliko večja, če delo opravlja nekdo, ki zanj ni usposobljen**.

